

BITEF OLIMP ijada **Danas**

Uputstvo
za upotrebu

SLOBODNO KRETANJE SA NARUKVICAMA

Nakon Berlina, Jerusalima, Atine, Avinjona, ekskluzivno u Beogradu publika će imati priliku da prisustvuje pozorišnom spektaklu *Olimp – U slavu kulta tragedije – predstava od 24 sata*, koji će 23. septembra svečano otvoriti 51. Bitef u *Sava centru* u 18 sati.

Pri ulasku u *Sava centar*, publika će menjati svoje ulaznice za narukvice sa kojima će slobodno kretati i koristiti sadržaje koje su Bitef, njegovi sponzori i partneri obezbedili za odmor i rekreaciju gledalaca: *Sleeping zonu*, *Food zonu*, *Bitef biblioteku*... Gledaoci će moći da uživaju u isceljujućim zvucima muzike kao i da rade jogu tokom jutarnjeg buđenja u relaks-kreativnom programu *Sensa zone*. Ukoliko je potrebno slati hitne mejlove, tu je *Biznis kutak* koji je opremio *Tesla*, dok se u *MTS kutku* mogu napuniti telefone i *uhvatiti wifi*. Učešćem u *fun facts* kvizu, koji priprema *Telegroup*, publika će moći da osvoji IT poklone. Pored ovih sadržaja, Bitef

priprema još mnoštvo iznenađenja za odmor i pun ugođaj gledalaca. Ovo je jedan od produkciono najzahtevnijih i najzanimljivijih

produkcija glavnog programa koje Bitef realizuje. Pored prostora sa pomenutim sadržajima koji se grade za publiku, skoro čitav

jedan *mali grad* gradi se i za izvođače u bekstejdžu. Trupa koja broji 45 osoba, provešće nekoliko dana u *Sava centru*, pripremajući se za ovaj jedinstveni spektakl. Produkcija će obezbediti najrazličitije zahteve: od nabavke posebnih vrsta biljaka, rekvizite u vidu velike količine specifičnih namirnica, pa do mnogobrojnih usluga koje će perionice, ugostiteljski objekti... pružiti tokom 24 sata trajanja predstave i tako aktivno učestvovati u njenoj realizaciji.

Predstava dolazi na Bitef sa epitetom jednog od najznačajnijih scenskih dela ostvarenih na početku 21. veka – ugledni belgijski kritičar Fredi Dekreuz izjavio je da će se istorija pozorišta odsad deliti na period pre i posle predstave *Olimp* – a pre Beograda bila je, usled svoje velike organizacione i finansijske zahtevnosti, samo na nekoliko gostovanja i to u najvećim svetskim pozorišnim centrima. ▲

Umetnički rijaliti šou

Kulturno-umetnički program RTS, prvi put u istoriji ove kuće, prenosiće pozorišnu predstavu koja traje 24 sata, a koja otvara 51. Bitef. RTS radi direktan prenos ovog jedinstvenog događaja pošto je dobijena dozvola da kamere budu u sali, u bekstejdžu, na punktovima foajea SC, u *Art kafetu* itd. Prenos će obuhvatiti sve te elemente – pre svega tok predstave ali i sva druga dešavanja. Ovaj događaj se u kontinuitetu emituje na RTS 3 od 23. septembra u 18 do 24. septembra u 18 sati, a signal će se emitovati i na više punktova u foajeu SC.

reč kritike

PAŽNJA NA POTPUNU ZBRKU STVARNOSTI I FANTAZIJE

Dvadesetčetvorosatni maraton *Olimp – U slavu kulta tragedije* belgijskog umetnika Jana Fabra pogled je velike produkcije na kulturne korene zapadne civilizacije. Ovo izvođenje 27 ljudi tokom 24 sata bez prestanka, u kojoj svako od glumaca scenu napušta tek na nekoliko trenutaka, ovo razbijanje normalnih ljudskih fizičkih i psiholoških granica, zahteva takve resurse i takvu izdržljivost zbog čega se ne izvodi tako često. U isto vreme, odgovor publike je neverovatan – premijera u Berlinu završena je stajaćim ovacijama koje su trajale pola sata. To verovatno nije ništa za 24 sata intenzivnog rada koji su glumci uložili u predstavu, ali je ipak zaista impresivno.

Fabr je oduvek bio zainteresovan za ljudske granice, testirajući ih na telima i dušama svojim glumaca bez ikakvog pretvaranja. On tvrdi da je prva osoba koja je spojila pozorišno uslovljavanje i autentičnost performansa. Elementi pozorišne umetnosti od koje je Fabr stvorio *Olimp* nastali su u naznakama pre 30 godina. Tada je to bilo nešto novo i avangardni reditelj Fabr viđen je kao guru umetnosti evropskog teatra. Na *Venecijanskom bijenalu* 1984. Fabr je postavio *Moć pozorišnih ludosti* (izvedena na 18. Bitefu i osvojila festivalski gran-pri Mira Trailović, prim. M.K.) koja je trajala puna četiri sata bez ikakvih likova. Umesto njih, fokus je bio na samim glumcima, igračima i pevačima, koji nastupaju na sceni dok ne izgube snagu. Što se priče tiče, sve se događalo u realnom vremenu, a u srži dela bila je realnost onoga što se dešava na sceni – pravi znoj, pravi umor, prava bol. Fabra zanima realni proces koji se odvija u jednoj osobi, dok estetski odnos koji sve to prenosi u formu umetnosti često izgleda kao neophodnost kojom Fabr pravda svoje

postupke. Na ovom mestu treba se priseliti da je slavni entomolog i pisac popularnih knjiga o insektima iz 19. veka, Žan Anri Fabr pradeda umetnika Jana Fabra.

Nakon uspeha na *Venecijanskom bijenalu*, Fabr je razvio predstavu koja je trajala osam sati testirajući granice i učesnika i publike. Ovo nije bio nikakav rekord, budući da je već postojala produkcija Roberta Vilsona *KA MOUNTAIN AND GUARDENIA TERRACE*, koja je trajala bez prestanka sedam dana. Nakon tri dana predstave, koja je nastala u Iranu ranih 1970-ih, Vilson i jedan od njegovih glumaca završili su na infuziji u bolnici. Ali slavni pozorišni autor vratio se da završi svoju predstavu. Posledica toga bila je da je predstava dosta skraćena. Vilson je otkrio svoje granice.

Umetnost Jana Fabra, međutim, još uvek nije našla svoje granice. Godinu dana priprema i proba od jutra do mraka kako bi nastalo nešto

nalazimo. Sve one govore o ljudskoj patnji – patnji zbog nepravde, izdanje, ljubavi, želje za osvetom i njene nemogućnosti. Fabrov teatar je fizički i telesni. Oslobođen je od psihologije i intelekta. Sve ljudske ekstremne emocije su slobodne i izražavaju se kroz telo, kroz ljudske granice, koliko god je moguće – kako bi na samom kraju bile slomljene u svojoj iznurenosti, i kako bi nakon kratkog vremena, bile ponovo sklopljene i nastavile u novi izazov.

Fabra ljudska duša jedva da zanima. Ljudi su tela, meso. To je jasno od samog početka jer već u prvoj sceni vidimo ljude obučene u belo kako igraju dok krv ne počne da se sliva sa njihove odeće. Komadići živog mesa počinju da padaju na pod. Jetra, srce, bubrezi, koža... Beli pod postao je crven, lepljiv, prepun arome tople krvi. Grčke tragedije pune su ovakvi stvari – ratova, divljačkog nasilja, ubistava, osvete... Ljudi koji se ponašaju kao životinje. Gledajući na ovu dugu demonstraciju početaka zapadne civilizacije, može se tvrditi da se u suštini ništa nije promenilo od 2500. godine pre nove ere do danas.

Ne samo da Fabrova produkcija u fokus stavlja savremeni svet i svo današnje varvarstvo, već i menja perspektivu kako ljudi gledaju sebe. Osoba koja igra među mesom, dok su pojedini komadi i dalje vezani za nju, pokazuje nam da je sve to deo nas – ljudi. Pokriveni kožom, nikad ne vidimo sopstvenu sadržinu koju čine meso i krv, ali i to je deo nas.

Fabrovo pozorište ne sadrži samo fizičke užase – meso, krv, kožu, veći i humor, poeziju i lepotu. Nedefinisano se odvija tokom onih mirnih i tihih scena. Mogli bi reći da je to ona magija koja nastaje kad se osećaj realnosti menja. Dionizijsko stanje svesti koje traje

Fabrov Noćni dnevnik

Promocija knjige *Noćni dnevnik 1985-1991* Jana Fabra zakazana je za 20. septembar, u galeriji *Artget Kulturnog centra Beograda od 20 sati*. Fabr se smatra jednim od najinovativnijih i najsvestranijih umetnika današnjice u oblasti performansa, pozorišta i vizuelnih umetnosti. No, njegov krajnji modus izražavanja čine njegovi tekstovi. Počeo je da eksperimentiše sa jezikom i granicom između književnih tekstova i drugih umetničkih formi još kao veoma mlad. To se najbolje vidi u njegovim *Noćnim dnevnicima*, koji čitaocu pružaju jedinstven uvid u način razmišljanja mladog umetnika. Uхватivši u zamku noć sa svim svojim uzbudljivim intenzitetom, Jan Fabr u *Noćnim dnevnicima* slavi i maštu i instinkt. Njegovi noćni lice i mesec maska pojavljuju se u raznim oblicima, a um mu je u svakom času budan u ovoj poetskoj zbirci snova, noćnih mora i fantazija. Fabr mami u svoj svet u kojem vodi bitku za konačnu lepotu i prikuplja svoju prošlost kako bi napisao scenario svoje budućnosti. *Noćni dnevnik* pružaju jedinstven, nelakiran pogled na nespontanu umetničku praksu.

Čežnja za bezvremenim

Kako je to naporno za glumce! Dvadeset četiri sata neprekidnog rata, ceptećeg plesa, strasnih rasprava, humorističnog kursa joge: obredna i tragična, empatična predstava. Nekoliko komičnih pijanih orgija, sirtaki koji se igra bez odeće, vežbe izdržljivosti – sa lancima umesto konopaca koje traju neverovatnih dvadeset minuta, praćene snažnim ratnim povici. Glumci iznova i iznova dolaze do tačke iscrpljenosti – najveći broj njih izgledaju veoma utrenirano: zdravo, aktivno i izdefinisano do poslednjeg mišića.

Ulrih Zajdler, *Berliner cajtung*

Fabr nas uvodi u atmosferu tragedije, u vreme van vremena, u kome svaka reč odzvanja u večnosti, a pokret se upisuje u sadašnjost. Zadržavajuća je hrabrost autora i posvećenost ansambla koji su kreirali i izvode scene u kojima kao da je vreme stalo. Oblačenje, svlačenje, farbanje, prerašavanje, pranje, lizanje sladoleda, podizanje muškog polnog organa ili dekorisanje cvetnim laticama ženskog, raskriljenog ka publici, sve se odvijalo u realnom vremenu, ali i sporije – ritualno, posvećeno, prisutno.

Tina Perić, *Politika, Kulturni dodatak*

Planina *Olimp* je magmatično, apokaliptično, grčevito i treperavo delo koje pored samog trajanja (neizbežni su momenti umora, kao i emotivnosti) odiše modernošću pozorišnog postupka... Sviđala vam se ili ne, *Olimp* predstavlja nešto potpuno izuzetno u pozorištu. Ta izuzetnost, sviđala vam se ili ne, bogatstvo je za svakoga.

Ana Bandetini, *Republika*

Svojom mamutskom predstavom, Fabr isporučuje sjajan, moćan i, na više načina, jedinstven prikaz mitova i legendi. On nema nameru da modernizuje ili da se bavi problemima sadašnjice. Ali, u isto vreme, on nije zainteresovan ni da demonstrira klasicizam. Ovo je čežnja za bezvremenim, rođena iz suprotnih vrednosti prošlosti i sadašnjosti koja Fabrovom pozorištu daje tako snažan izraz.

Simon Straus, *Frankfurter algemajne cajtung*

nekoliko dana. Kad se gledalac oporavio, može da pokuša da da sebi odgovor na pitanje: da li mi je ova dvadesetčetvorosatna promena svesti dala bilo kakvo dublje iskustvo?

U svakom slučaju, u trenutnoj situaciji u Zapadnoj Evropi ova Fabrova kreacija predstavlja izazov po sebi – za savremene ljude koji s mukom koriste vreme koje imaju, kao i za shvatanje da nema dovoljno vremena za sve. Nema vremena, vreme je novac, vreme se mora skratiti. Ovo se može videti i u slučaju evropskog teatra gde se predstave skraćuju kako bi trajale kao prosečan film – sat i četrdeset minuta bez pauze. Duže trajanje nije moguće jer ljudi žele da odu i na večeru nakon predstave, a moraju ujutru da ustanu za posao. U toj situaciji Jan Fabr stvara predstavu u kojoj vreme možemo da iskusimo iznova.

Delovi teksta Margarite Ziede, objavljeni 10. avgusta 2015. na portalu <http://www.artterritory.com>
Prevela Marija Krtinić